

Evidencijski broj / Article ID: 14173930  
Vrsta novine / Frequency: Dnevna  
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska  
Rubrika / Section: Naslovnica





# POLICIJA ISTRAŽU

PIŠE  
**VANJA NEZIROVIĆ**



**LJ**etni utorak, 18. srpnja 2006. Prije nego što je s hrvatskim izaslanstvom otišao kod britanskog premijera Tonyja Blaira, ministar kulture Božo Biškupić napokon je mogao odahnuti: Flora Turner-Vučetić, savjetnica za kulturu u hrvatskom veleposlanstvu u Londonu, upravo mu je bila donijela dugoočekivanu faksiranu poruku Ministarstva financija.

Stigla je potvrda da je ministar financija Ivan Šuker na račun londonske aukcijske kuće Sotheby's to jutro uplatio 45.000 funti.

Bio je to iznos za koji je kupljena minijatura "Posljednji sud" iz 1523. staroga majstora Julija Klovića.

Danas, sedam godina poslije, policija istražuje zašto je Sanaderova Vlada kupila umjetninu čija je Klovićeva atribucija više nego upitna!

Pod istragom je i kupnja još jedne umjetnine iz državnog proračuna također upitne Klovićeve atribucije: "Sveti Petar s apostolima pred vratima raja" za koju je Moderna galerija 2009. isplatila 80 tisuća eura.

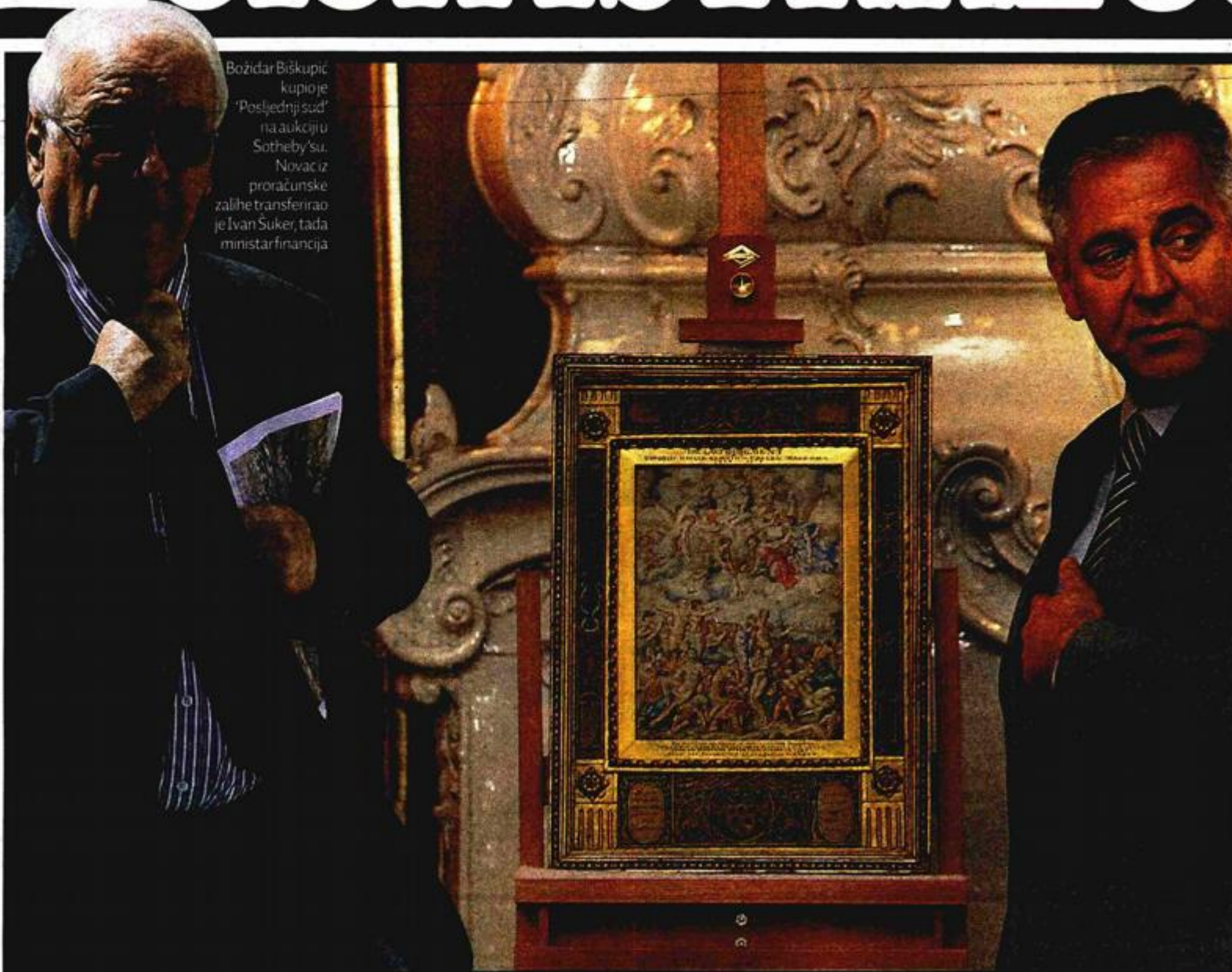
## Zaobišli proceduru

Umjetnine su kupljene za više od milijun kuna proračunskog novca, a ni danas nije sigurno jesu li Klovićeve.

Bez informacija o porijeklu, podataka o prijašnjim vlasnicima, pojavile su se na tržištu umjetnina doslovce preko noći, a Vlada je u oba slučaja zaobišla uobičajenu proceduru i slike kupila proračunskim novcem iz zalih.

Prvi je put te dvije slike šira javnost mogla vidjeti na izložbi "Julije Klović - najveći renesansni minijaturist" koja je lani održana u zagrebačkim Klovićevim dvorima,

Božidar Biškupić kupio je "Posljednji sud" na aukciju Sotheby'su. Novac iz proračunske zalihe transferirao je Ivan Šuker, tada ministar financija



## Sanader i Biškupić uzeli milijun kuna iz proračuna za Klovićeve minijature, a nisu ni provjerili jesu li originali



### 'TEŠKO DA ĆE ITKO IKADA MOĆI POTVRDITI AUTENTIČNOST'

O spornim minijaturama nigdje nema ni riječi o porijeklu, povijesti ili vlasnicima, svjedoči Valerija Macan Lukavečki

**V**alerija Macan Lukavečki jedan je od najvećih stručnjaka u Hrvatskoj za djela najpoznatijega hrvatskog minijaturista Jurja Julija Klovića. Zaposlena je kao viši asistent pri Katedri crkvene povijesti Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a na zagrebačkoj Klovićevoj izložbi bila je angažirana kao stručna suradnica te je izrazila veliku sumnju u autentičnost dvaju djela koje je Sanaderova Vlada kupila za više od milijun kuna.

#### ● Koje su vaše reference za Klovićeva djela?

-Završila sam crkvenu povijest i crkvena kultura dobra na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu. Magistrirala sam na

ikonografiji svoda Sikstinske kapele Michelangela Buonarrotija te doktorirala na Kloviću 2009., oboje pod mentorstvom profesora dr. Heinricha W. Pfeiffera. Obradila sam Klovićev rad sa svih aspekata: ikonografski, stilski, tehnički i povijesno stvarajući temelje stručnog studija na izvornoj konzultaciji originalnih povijesnih izvora te originalnih i autentičnih Klovićevih umjetnina pohranjenih u renomiranim europskim institucijama.

#### ● Zašto su tri slike koje su bile na Klovićevoj izložbi u Zagrebu pod upitnikom?

-Da, uz tri izložene minijature koje možemo ubrojiti u tzv. hrvatske Kloviće, Isus na Maslinskoj gori, Posljednji sud i Sveti

Petar s apostolima pred vratima raja, stavljena je naznaka: 'pripisano?' Riječ je o recentnim atribucijama i umjetninama koje su se u javnosti prvi put pojavile tek nedavno na javnim dražbama, na kojima su i kupljene s atribucijom Kloviću. No, službeno ne znamo baš ništa o njihovom porijeklu, prijašnjim vlasnicima, mišljenjima drugih povjesničara umjetnosti... Znamo samo da su bile u privatnim rukama. Za dvije slike koje su prvi put javno prikazane odlučeno je da se uz znak atribucije stavi i upitnik. O trećoj minijaturi, Posljednji sud, već su prije bila iznesena podijeljena mišljenja.

#### ● Što vi mislite: jesu li to Klovićeve minijature?

-U sva tri slučaja možemo govoriti o vrlo nesigurnim



Uz sliku Posljednji sud, još su dva Klovićeva djela sporna. Jednu je kupila Moderna galerija u vrijeme mandata Ive Sanadera, također novcem iz proračunske pričuve, a druga je privatna

atribucijama, struka će, nadam se, razjasniti njihovu autentičnost. No, prema sadašnjim pokazateljima, teško da ćemo u budućnosti doći do novih informacija koje bi dokazale njihovu autentičnost.

#### ● Jesu li Biškupić i Sanader trebali konzultirati povjesničare umjetnosti, a ne kupiti djela i tek onda utvrđivati jesu li autentična?

-Svakako se trebalo posavjetovati barem s našim domaćim stručnjacima, ako već ne inozemcima. Pritom imajmo na umu da stručnjak za renesansu ne znači nužno i najpouzdaniji autoritet za atribuciju slike pojedinom umjetniku. Da bi se stekla vještina i sposobnost atribuiranja djela, treba 'uživo' studirati njegove umjetnine te imati i oko za prepoznavanje, što je često nesiguran posao.

#### ● Jesu li vas pitali za mišljenje prije kupovine: Vlada ili



# JE LAZNE KLOVIĆE

Ivo Sanader, tada premijer, stoji uz Klovićevu minijaturu 'Posljednji sud' koju je platio pola milijuna kuna, a nije imao baš nikakve informacije o porijeklu



Božidar Biškupić na otvorenju Klovićeve izložbe u Klovićevim dvorima 2012. s tadašnjom kustosicom Jasminkom Poklečki Stošić koja je radila procjenu kolekcija slika HGK, koju također istražuje policija

a organizirana je pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Ive Josipovića. Izložbu je organizirala Jasminka Poklečki Stošić, dok su stručni suradnici bili Milan Pelc i Valerija Macan Lukavečki.

Ali atribucije Kloviću uz dvije Vladine slike našle su se pod upitnikom. Stručna javnost, naime, nije suglasna kad je riječ o autentičnosti tih djela.

Na izložbi je bilo izloženo još jedno "otkriće Klovića", također pod upitnikom.

Riječ je o "Isusu na Maslinskoj gori", čiji je vlasnik, kako se navodi u katalogu, "privatna zbirka".

U katalogu izložbe sve su te sumnje i navedene:

"Minijatura 'Sveti Petar s apostolima pred vratima raja' iz Moderne galerije posve je drugačiji stil rada od minijature 'Isus na Maslinskoj gori' tako da je gotovo očito da nisu rad iste ruke, a sličan je zaključak ako je usporedimo i s nekim drugim sigurnim Klovićevim djelima".

### Anonimni kolekcionar

Pitali smo Ministarstvo kulture zašto su kupovane umjetnine bez ikakva dokaza o porijeklu, te izuzetno upitne autentičnosti, i to da odluka nije prošla stručno vijeće.

U Ministarstvu odgovaraju da je crtež "Posljednji sud" kupljen 2006. na dražbi u aukcijskoj kući Sotheby's. Licitaciju je, navode, obavila Flora Turner kao savjetnica za kulturu u Veleposlanstvu u Londonu.

"Zajedno s troškovima licitacije i PDV-om ukupna cijena je bila 47,8 tisuća funti. Isplata je odobrena na prijedlog ministra Biškupića Vladi koja je odobrila kupnju slike na teret tekućih zaliha Državnog proračuna za 2006.,

što je i učinjeno", navodi se u odgovoru iz Ministarstva kulture.

Dakle, prilikom te kupnje zaobidena je procedura po kojoj se inače provodi otkup muzejske građe.

Jer, u svom redovnom radu Ministarstvo kulture programe otkupa muzejske građe provodi isključivo za muzejske ustanove. One su u zahtjevu za otkup dužne predložiti i obrazloženi godišnji i

srednjoročni program popune fundusa.

Sve programe otkupa valorizira Hrvatsko muzejsko vijeće, savjetodavno tijelo Ministarstva kulture, i predlaže Ministarstvu otkup građe.

### Nejasno porijeklo

Slika "Posljednji sud", nastavlja u Ministarstvu, do tada je bila u vlasništvu anonimnog američkog kolekcionara. Upravo nedostatak porije-

kla umjetnine budi sumnju i kod samih istražitelja jer nije neuobičajeno da se i na takvim aukcijama nađu vrsno izrađene krivotvorine.

Umjetnina "Posljednji sud" danas je pohranjena u depoima Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Slika "Sveti Petar s apostolima pred vratima raja" je u Modernoj galeriji, a u katalogu izložbe stručnjaci za nju kažu: "Ona kao da niti nije

pretendira na to da bi bila pripisana Klovićevom radu".

Ta slika kupljena je, kažu u Ministarstvu, 2009. "temeljem Rješenja o odobrenju sredstava na teret Proračunske zalihe Državnog proračuna za 80.000 eura, a od galerista Avde Čavića".

"Od stupanja ove Vlade niti jedna umjetnina nije otkupljena na taj način, iz zaliha državnog proračuna", navode u Ministarstvu kulture. ●

## NOST TRIJU SLIKA

Moderna galerija? Moderna je, primjerice, sliku "Sveti Petar s apostolima pred vratima raja" kupila u priličnoj tajnosti za 80 tisuća eura.

Za tu minijaturu prvi sam put čula u kolovožu 2012. od kolegice Jasminke Poklečki Stošić. Oskudne informacije o otkupu te umjetnine saznala sam tog ljeta kad sam osobno u Modernoj galeriji zatražila da je vidim. Nije tada još postojala nikakva pisana povijest, barem mi je tako bilo rečeno, umjetnina tada nije bila uvedena ni u katalog galerije. Nisam dobila na uvid nikakav pisani materijal, nego mi je djelatnica po sjećanju rekla ono što je znala, osim rezultata kemijskih istraživanja pri Hrvatskom restauratorskom zavodu.

● Jeste li za ijednu od tih slika našli podatke o njezinu porijeklu?

- Moja potraga o tim informaci-

jama završila je na adresama institucija kod kojih su umjetnine pohranjene gdje ih nisam dobila. Inače svaka kataloška jedinica uz tehničke podatke o pojedinoj umjetnini sadrži i podatke o njezinoj povijesti, ako je poznata. Kada se radi o otkupljenoj umjetnini, u interesu je onog tko je kupuje prikupiti najviše podataka kako bi ih mogao prezentirati svakom istraživaču koji studira dotičnu umjetninu.

O "Posljednjem sudu" ni u katalogu nisam navela podatke o prethodnim vlasnicima niti navodim izvore o njezinoj povijesti jer te podatke nisam nigdje uspjela dobiti. U Hrvatskom restauratorskom zavodu u Zagrebu, gdje je ta umjetnina na pohrani, također nisam dobila nikakve pismene informacije o porijeklu. Zato navodim da je minijatura bila nepoznata javnosti do pojave na dražbi u Londonu 2006. ●